
**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BOŞ ZAMANLARINI
DEĞERLENDİRME ANLAYIŞ VE ALIŞKANLIKLARI
(Atatürk Üniversitesi Örneği)**

**GRADUATE STUDENT'S PERCEPTION AND USE OF
LEISURE TIME (Atatürk University Example)**

**Yrd. Doç. Dr. E. Ahmet TERZİOĞLU
Arş. Gör. Mehmet YAZICI
Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi**

ÖZET

Her şeyin çok hızlı bir şekilde geliştiği günümüzde, insanoğlu bu gelişmeye ayak uydurmada bazen zorluk çekmektedir. Gerçekleştirdiğimiz bu alan araştırmasında Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin boş zaman anlayış ve alışkanlıklarının hangi düzeyde olduğunu tespit etmek, öğrencilerin sosyo-ekonomik ve kültürel yaşantılarının bu anlayış ve alışkanlıklar üzerine etkilerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Üniversite öğrencileri boş zaman değerlendirmede gelir düzeyi, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi değişkenlerden etkilenip etkilenmedikleri, öğrencilerin boş zamanlarını verimli kullanıp kullanmadığı, bu durum olumsuz ise sebepleri, boş zaman anlayış ve alışkanlığında bölümler arası farklılıkları, ailenin, sosyal çevrenin, ekonomik durumun ve demografik faktörlerin boş zaman anlayışı üzerine etkisinin neler olduğu araştırılmıştır.

Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Hazırlanan anket formunun anlaşılabilirliğinin test edilmesi için bir pilot uygulama yapılmıştır. Anketör olarak uygulama yapılan bölümlerin araştırma görevlilerinden yararlanılmıştır.22 sorudan oluşan anket farklı bölümlerde okuyan 1000 öğrenciye uygulanmıştır. Bunların büyük bir çoğunluğunu erkek öğrenciler,geri kalanı kız öğrenciler oluşturmuştur.Anket formlarının % 95 'i cevaplanmış olarak geri dönmüş,% lik kısım ise hiç cevaplanmamıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen verilerde öğrencilerin yüksek oranda boş zamanlarının bulunduğu ancak bunu çok etkin bir şekilde değerlendiremedikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin gelir düzeyleri ile boş zamanları arasında bir doğru orantı göze çarpmaktadır. Boş zamanını istediği faaliyetle değerlendirme alışkanlığının da gelir seviyesiyle direkt bağlantılı olduğu görülmüştür. Gelir düzeyi arttıkça boş zamanın ve sporun bir statü sağlayıcı araç olarak görülmesi anlayışı yaygınlaşmaktadır. Öğrencilerin okudukları bölümlere göre boş zaman anlayışlarında bazı farklılıklar görülmektedir. Ancak bütün bölüm öğrencileri boş zamanı ve sporu bedensel ve zihinsel gelişim aracı olarak görme düşüncesinde birleşmektedirler. Boş zamanların bedensel faaliyetlere ayrılma oranı, bütün bölümlerde çok düşük seviyelerdedir. Kız ve erkek öğrencilerin günlük boş zamanlarının hemen hemen aynı olmasına karşın bu zamanları etkin bir şekilde değerlendirmede farklılıklar görülmektedir.

Sonuç olarak yapılan çalışmada elde edilen bulgular boş zaman anlayış ve alışkanlığına birtakım faktörlerin etki ettiğini göstermektedir. Türkiye hızla gelişen ve sanayileşen bir ülkedir.Bu gelişme ve sanayileşme ile birlikte insanların boş zamanları artmıştır. Boş zaman

artışı ülkenin gelişmişliği ile doğru orantılı olduğu gibi, bireylerin gelir düzeyleri, eğitim düzeyleriyle de doğru orantılıdır. Boş zamanların olumlu bir şekilde değerlendirilmesi için rekreasyon anlayışının kazandırılması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Boş Zaman, Öğrenci.

ABSTRACT

People hardly keep up with developments that occurs very frequently. This improvement is shaped up in relation to conceptions and habits. In this field study Atatürk University students perception of spare time is sought. It is aimed to determine the effects of their socio-economical status and cultural backgrounds, to find out whether they are influenced by the variables such as economical status gender and educational level, to discover whether they make use of their spare time properly, to figure out the differences among several majors. This study also searched for the effects of family and social structure, economical status demographical factors on the perception of spare time.

The data are collected a self-prepared questionnaire. The instrument is tested by conducting a pilot study. The questionnaire is handed out to 1000 students from different majors. Most of them was male and the rest of the sample is female. The response is 95% , and the questionnaire includes 22 items.

As a result of this study it is found that the students have a great deal of spare time but they cannot spend their spare times properly. There seems to be a lencer relationship between their economical status and the amount of spare time the results showed that their inclination of recreational activity depends heavily on their economical status. As the economical status increases, the view spare time and sports presents the statusquo becomes more common. The students differ in the of spare time by their malors. Nonetheless all students agree with the belief that spare time and sports are tools for physical and mental development. Separation of spare time into physical activities is very unusual. Although male on female students have almost equal amount of spare time, there is a difference in using the time effectively.

Consequently, the study points out that few factors affect the perception and habit of spare time. Turkey is a fast-growing and developing country. This development causes people to have more spare time. This increase is directly related to not only the growth of the country, but also people's financial and educational level. To use the spare time appropriately, the concept of recreation should be apprehended.

Key Words : Education, Leisure Time, Student.

GİRİŞ

Değişmenin ve gelişmenin çok hızlı bir şekilde meydana geldiği çağımızda , bütün canlıların yaşam ölçüsü olan ve insan hayatını anlamlı kılan zaman, gerektiği gibi kullanılmamaktadır. “Boş zamanların değerlendirilmesi konusu günümüzde hem sanayileşmiş ve hem de sanayileşmekte olan toplumların ortak bir sorunu haline gelmiştir”(1). Bu hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin ortak problemidir. “Zaman, insan için yaradılıştan bu yana büyük önem taşımıştır. İnsanın gelişmesinde ve hangi alanda

olursa olsun mesleki başarısında zaman anlayışının payı büyüktür. Bu, fertler kadar toplumlar için de böyle gelişmiştir”(2). “Zamanın devamlı ilerleyen bir şey olduğu hissi sadece insanlara özgüdür. Bildiğimiz kadarıyla hayvanlar bu gerçeği tecrübe edemiyor. Latince “vakit nakittir” anlamına gelen “tempus fugit” evrensel bir nakarat haline gelmiştir”(3). Bu sebeple zaman, insanların önemli bir varlık kaynağıdır. Ancak insanlar doğumdan ölüme kadar olan zamanı özgürce kullanma iradesine çoğu zaman sahiptir ve bu zamanı iyi kullanmak temel amaçlarından biridir. “Çağdaş toplumlarda geliştirilen araç ve gereçler özellikle sanayinin emek yoğunundan sermaye yoğun teknolojisinin gelişmesiyle boş zaman kavramı veya zamanların değerlendirilmesi kavramı dikkat çekmeye başlamıştır”(4). “İnsanın alet yapma yeteneğinin geliştirilmesi anlamına gelebilecek endüstrileşme hareketi, gerçekten insanoğlunun daha fazla boş zamana sahip olmasını, başka bir deyimle iş dışı zamanının artmasını sağlamıştır”(5). Endüstrileşme hareketiyle beraber insanların daha fazla boş zamana sahip olmasına rağmen, dayanıklı tüketim araçları bu boş zamanlarda insanları meşgul etmeye başlamıştır. Bazen de boş zamanların değerlendirilmesinde teknolojik sebeplerden dolayı her zaman başarılı olunamamaktadır. Buna rağmen insanların artan boş zamanlarında kendileri için bir şeyler yapması, güç tazelemesi ve yenilenmesi imkanı da vermektedir. Bunun için insanlar çalışma zamanına verdikleri önemin yanında çalışma dışı zamana da önem vermişlerdir.

Zamanın verimli kullanılması ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle âlâkalıdır. Zamanı iyi kullanan ülkeler boş zamanlarını değerlendirmede de gelişme kaydetmektedirler. Ülkemizde boş zamanları iyi kullanma bilinci henüz tam anlamıyla gelişmemiştir. Bu bilincin verilmesi gereken yerlerin başında okullar geldiği için biz de bu çalışmamızda Atatürk Üniversitesinin farklı bölümlerde okuyan öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme anlayış ve alışkanlıkları üzerine bir araştırma yapmayı planladık ve uyguladık.

Yapılan bu çalışmada anket tekniği uygulanmış olup, araştırmada belirlenmiş olan değişkenler arasındaki ilişkiye bağlı olarak geliştirilen hipotezler ki kare test istatistiğinden faydalanılarak değerlendirilmiş, bilgi ve veriler basit ve çapraz tablolarla ortaya konmuş, çıkan sonuçlar değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Gerçekleştirilen bu alan araştırmasında, Atatürk Üniversitesi öğrencilerinin boş zaman anlayış ve alışkanlıklarının hangi düzeyde olduğunu tespit etmek, öğrencilerin sosyo-ekonomik ve kültürel yaşantılarının bu anlayış ve alışkanlıklar üzerine etkileri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ankette sorulan sorular da birbirleriyle karşılaştırılarak kaynak verileriyle aralarındaki ilişkiler açıklanmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmaya Atatürk Üniversitesi Sağlık, Sosyal ve Fen Bilimleri Bölümlerinde öğrenim gören 1000 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Katılan öğrencilerde yaş, cinsiyet ve sınıf ayrımı gözletilmemiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunu erkek, geri kalanı ise kız öğrenciler oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Hazırlanan anket formunun anlaşılabilirliğinin test edilmesi için bir pilot uygulama yapılmıştır. Anketör olarak uygulama yapılan bölümlerin araştırma görevlilerinden yararlanılmıştır. 22 sorudan oluşan anket farklı bölümlerde okuyan 1000 öğrenciye uygulanmıştır. Bunların büyük bir çoğunluğunu erkek öğrenciler, geri kalanı kız öğrenciler oluşturmuştur. Anket formlarının % 95 'i cevaplanmış olarak geri dönmüş, % 5' lik kısım ise hiç cevaplanmamıştır.

İstatistiksel analizlerde frekans tabloları, yüzdeler, sıraları, değişkenler arasında korelasyon analizi ve ki kare testi uygulanmıştır. Bu çalışmada anlamlılık düzeyi çalışmanın başında 0.05 olarak belirlenmiş ve analizler bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Günlük Boş Zaman Süreleri Arasında Ki Kare Analizi

	Sayı Satır %	1-2 Saat	3-4 Saat	5-6 Saat	7 Saat ve üstü	Satır
		1,00	2,00	3,00	4,00	Toplam
Zayıf	1,00	31 28,4	51 46,8	16 14,7	11 10,1	109 11,6
Orta	2,00	161 26,7	286 47,5	123 20,4	32 5,3	602 64,2
İyi	3,00	51 23,9	83 39,0	67 31,5	12 5,6	213 22,7
Çok İyi	4,00	3 21,4	5 35,7	3 21,4	3 21,4	14 1,5
	Kolon Toplam	246 26,2	425 45,3	209 22,3	58 6,2	938 100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	24,275	9	,003
Likelihood Ratio	21,424	9	,010
Mantel-Haenszel test for linear association	4,399	1	,035

Örnek bireylerin, gelir düzeyleri ile günlük boş zaman süreleri arasında belirli bir ilişkinin olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. 1-4 saat arasındaki günlük boş zamana sahip olma sürelerinde, zayıf ve orta dereceli gelir düzeyindeki öğrencilerin iyi ve çok iyi gelir düzeyine sahip olanlara oranla daha çok boş zamana sahip olmalarına karşın, 5-6 saatlik boş zaman sürelerinde ise bunun tam tersi görülmektedir. 7 saat ve üzeri boş zaman zayıf ve çok iyi gelire sahip olanlarda diğerlerine oranla daha fazla olması dikkat çekicidir.

Tablo 2. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre “Size Göre Spor Nedir” Önermesi İçin Kikare Analizi

	Sayı Satur %	Boş Zaman Değerlendirme	Sağlıklı Yaşama	Bedensel ve zihinsel	Sosyal Statü	Diğer	satır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Zayıf	1,00	12	25	60	3	8	108
		11,1	23,1	55,6	2,8	7,4	11,5
Orta	2,00	62	188	315	8	28	601
		10,3	31,3	52,4	1,3	4,7	64,2
İyi	3,00	21	69	115	2	6	213
		9,9	32,4	54,0	9	2,8	22,8
Çok İyi	4,00	2	3	6	2	1	14
		14,3	21,4	42,9	14,3	7,1	1,5
	Kolon	97	285	496	15	43	936
	Toplam	10,4	30,4	53,0	1,6	4,6	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	22,843	12	,029
Likelihood Ratio	14,058	12	,297
Mantel-Haenszel test for linear association	1,373	1	,244

Gelir düzeyi ile sporu algılama biçimi arasında bir ilişki olduğu görülüyor. Sporun bedensel ve zihinsel gelişim aracı olarak görülmesi bütün gelir gurupları arasında ortak düşünce olarak çıkmıştır. Ancak çok iyi gelir düzeyine sahip bireylerin sporu statü kazandırıcı bir araç olarak görme oranı diğerlerine nazaran %14,3 ile daha fazladır.

Tablo 3. Gelir Düzeyi Değişkenine Bağlı Olarak “Size Göre Boş Zaman Nedir” Önermesi İçin Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Ders saatleri dışı arta kalan zaman	Yapmak zorunda olunan işten arta kalan zaman	Kişinin istediği gibi değerlendirildi- ği zaman	Yeme –içme ve uykudan arta kalan zaman	Diğer	Satır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Zayıf	1,00	17	65	19	4	4	109
		15,6	59,6	17,4	3,7	3,7	11,6
Orta	2,00	39	428	75	48	13	603
		6,5	71,0	12,4	8,0	2,2	64,1
İyi	3,00	20	137	29	19	9	214
		9,3	64,0	13,6	8,9	4,2	22,8
Çok iyi	4,00	1	7	3	3		14
		7,1	50,0	21,4	21,4		1,5
	Kolon	77	637	126	74	26	940
Toplam		8,2	67,8	13,4	7,9	2,8	100

<u>Kaykare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	24,461	12	,017
Likelihood Ratio	22,716	12	,030
Mantel-Haenszel test for linear association	3,380	1	,065

Değişkenler arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Zira zayıf gelir düzeyine sahip bireylerin %59,6 sı, orta gelir düzeyine sahip bireylerin %71 i iyi gelir düzeyine sahip bireylerin %64 ü, çok iyi gelir düzeyine sahip bireylerin ise %50 si boş zamanı yapmak zorunda kalınan işlerden arta kalan zaman olarak tanımlamışlardır. Çok iyi gelir düzeyine sahip bireylerin %21,4 ü boş zamanı yeme içme ve uyku gibi fizyolojik ihtiyaçlardan arta kalan zaman olarak tanımlamışlardır.

Tablo 4. Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Boş Zamanlarını Aktif Katılım Gerektiren Sporla Değerlendirenlerin Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Evet	Hayır	Satır
		1,00	2,00	Toplam
Zayıf	1,00	22	87	109
		20,2	79,8	11,6
Orta	2,00	125	480	605
		20,7	79,3	64,2
İyi	3,00	44	170	214
		20,6	79,4	22,7
Çok İyi	4,00	4	10	14
		28,6	71,4	1,5
	Kolon	195	747	942
	Toplam	20,7	79,3	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	,549	3	,907
Likelihood Ratio	,508	3	,917
Mantel-Haenszel test for linear association	,102	1	,748

Örnek bireylerin gelir düzeyi ile, boş zamanlarında aktif katılım gerektiren spor yapmaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için, yapılan kikare analizinde, gelir düzeyi ile boş zamanlarda aktif katılım gerektiren spor yapma arasında bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Tablo 5. Okuduğu Bölüm Değişkenine Göre Günlük Boş Zaman Dağılımını Gösteren Kikare Analizi

	Sayı Satır %	1-2 saat	3-4 saat	5-6 saat	7 saat ve üstü	Satır
		100,0	200,0	300,0	400,0	Toplam
Sosyal Bilimler	1,00	171	279	132	33	615
		27,8	45,4	21,5	5,4	65,8
Fen Bilimleri	2,00	45	117	47	15	224
		20,1	52,2	21,0	6,7	24,0
Sağlık Bilimleri	3,00	30	28	28	10	96
		31,3	29,2	29,2	10,4	10,3
	Kolon	246	424	207	58	935
	Toplam	26,3	45,3	22,1	6,2	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	18,525	6	,005
Likelihood Ratio	18,828	6	,004
Mantel-Haenszel test for linear association	3,704		,054

İki değişken arasında ilişki olduğu görülüyor. Sosyal bilimlerde okuyan öğrencilerin %45,4 ü günlük 3-4 saat %21,5 i 5-6 saat, fen bilimleri öğrencilerinin %29,2 si 3-4 saat, %29,2 si ise 5-6 saat günlük boş zamanlarının olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla öğrencilerin bir faaliyetle uğraşmak için belirli ölçüde zamanları bulunmamaktadır. Sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerin ise %10,4 ü 7 saat ve üstünde boş zamanları olduğunu söylemektedirler.

Tablo 6. Okuduğu Bölüm Değişkenine Göre “İstedığınız Etkinliği Gerçekleştirmek İçin Zamanınız Yeterlimi” Önermesine Verilen Cevapların Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Evet	Hayır	Kısmen	Satır
		100,0	200,0	300,0	Toplam
Sosyal Bilimler	1,00	179	189	247	615
		29,1	30,7	40,2	65,6
Fen Bilimleri	2,000	73	71	81	225
		32,4	31,6	36,0	24,0
Sağlık Bilimleri	3,000	16	52	30	98
		16,3	53,1	30,6	10,4
	Kolon	268	312	358	938
	Toplam	28,6	33,3	38,2	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	21,700	4	,000
Likelihood Ratio	20,950	4	,000
Mantel-Haenszel test for Linear association	,068	1	,793

Ankete katılan öğrencilerin, sosyal bilimlerde okuyanlardan %29,1 i, fen bilimlerinde okuyan öğrencilerden %32,4 ü, sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerden %16,3 ü, istedikleri etkinliği gerçekleştirmek için zamanlarının yeterli olduğunu belirtmişlerdir. İstedikleri etkinliği gerçekleştirmek için zamanlarının yetmediğini belirten öğrencilerden %30,7 si sosyal bilimler, %31,6 sı fen bilimleri, %53,1 i ise sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerdir. Öğrenciler genelde istedikleri etkinlikleri gerçekleştiremediklerini yada kıs-

men gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir. Tablo 51 de öğrencilerin boş zamanlarının genel olarak 3-4 saatlik süreyi kapsamaması, istenilen etkinliği gerçekleştirmek için zaman kavramının dışında başka faktörlerin de etkili olduğu açıktır.

Tablo 7. Okudukları Bölüm Değişkenine Göre “Boş Zaman Etkinliğine Katılma Amacınız Nedir” Önermesine Verilen Cevapların Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Arkadaşlarla Birlikte olma	Eğitici ve yararlı	Bilgi ve kültür geliştirici	Sağlığın açısından yararlı	Sıkıntılardan kurtulma aracı	Mutlu oluyorum	Diğer	Satır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	Toplam
Sosyal Bilimler	1,00	76	108	195	20	146	41	22	608
		12,5	17,8	32,1	3,3	24,0	6,7	3,6	65,6
Fen Bilimleri	2,00	31	37	52	14	61	17	10	222
		14,0	16,7	23,4	6,3	27,5	7,7	4,5	23,9
Sağlık Bilimleri	3,00	20	10	18	11	29	7	2	92
		20,6	10,3	18,6	11,3	29,9	7,2	2,1	10,5
	Kolon	127	155	265	45	236	65	34	927
	Toplam	13,7	16,7	28,6	4,9	7,0	3,7		100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	30,239	12	,002
Likelihood Ratio	28,748	12	,004
Mantel-Haenszel test for Linear association	,619	1	,431

Ankete katılan örnek bireylerin bölümleri ile boş zaman etkinliklerine katılma etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Sosyal bilimlerde okuyan öğrencilerin %32,1 i, fen bilimleri %23,4 ü, sağlık bilimleri ise %18,6 sı, boş zaman etkinliğine bilgi ve kültür geliştirici bir araç olarak bakmaktadır. Sıkıntılardan kurtulma aracı olarak, sosyal bilimler %24, fen bilimleri %27,5, sağlık bilimleri ise %29,9, oranında görmüşlerdir. Boş zaman etkinliğine katılmanın, sağlık açısından faydalı olduğu görüşü sağlık bilimleri öğrencilerinde %11,3 ile ağırlık kazanmıştır. Boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin, kişiye sağlık açısından fayda sağladığı görüşünün, sos-

yal bilimler ve fen bilimleri öğrencileri tarafından pek dikkate alınmaması düşündürücüdür.

Tablo 8. Okuduğu Bölüm Değişkenine Göre Sporu Algılama Biçimlerini Gösteren Kikare Analizi

	Sayı Sadır %	Boş zamanları değerlendirme aracı.	Sağlıklı yaşama aracı.	Bedensel ve zi- hinsel gelişim a- racı.	Sosyal statü elde etme aracı.	Diğer	Sadır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Sosyal Bilimler	1,00	71	192	312	9	27	611
		11,6	31,4	51,1	1,5	4,4	65,5
Fen Bi- limleri	2,00	13	69	135	2	6	225
		5,8	30,7	60,0	9	2,7	24,1
Sağlık Bilimleri	3,00	13	23	47	4	10	97
		13,4	23,7	48,5	4,1	10,3	10,4
	Kolon	97	284	494	15	43	933
	Toplam	10,4	30,4	52,9	1,6	4,6	100,0

<u>Kaykare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	24,213	8	,002
Likelihood Ratio	22,564	8	,003
Mantel-Haenszel test for Linear association	4,555	1	,032

Ankete katılan bireylerden sporu boş zaman değerlendirme aracı olarak gören sosyal bilimler öğrencilerinin %11,6 sı, fen bilimleri öğrencilerinin %5,8 i, sağlık bilimleri öğrencilerinin %13,4 ü aynı kanaatte birleşmiştir. Sporu bedensel ve zihinsel gelişim aracı olarak gören, öğrencilerin %51,1 i sosyal bilimler, %60 ı fen bilimleri %48,5 i ise sağlık bilimleri öğrencileridir. Üç bölüm öğrencileri de sporun, bedensel ve zihinsel gelişim aracı olarak görülmesi noktasında aynı düşüncüyü paylaştıkları görülmektedir.

Tablo 9. Okuduğu Bölüm Değişkenine Göre Boş Zamanı Algılama Şeklini Gösteren Kikare Analizi

	Sayı Satur %	Ders saatleri dışındaki za- man	Yapmak zo- runda olunan işlerden arta kalan zaman	Kişinin iste- diği gibi kul- lanacağı za- man.	Yeme içme ve uykudan arta kalan zaman.	Diğer	Satur
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Sosyal Bilimler	1,00	46	434	72	44	19	615
		7,5	70,6	11,7	7,2	3,1	65,6
Fen Bilimleri	2,00	18	151	29	23	3	224
		8,0	67,4	12,9	10,3	1,3	23,9
Sağlık Bilimleri	3,00	12	51	25	6	4	98
		12,2	52,0	25,5	6,1	4,1	10,5
	Kolon	76	636	126	73	26	937
	Toplam	8,1	67,9	13,4	7,8	2,8	100,0

<u>Kaykare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	23,604	8	,002
Likelihood Ratio	21,660	8	,005
Mantel-Haenszel test for linear association	,997	1	,317

Tablo 11 de, bölümlere göre boş zamanı algılama arasında ilişkiyi test etmek için, yapılan analizde boş zamanı yapmak zorunda olduğu işlerden arta kalan zaman, olarak yorumlayan öğrencilerin %70,6 sı sosyal bilimler, %67,4 ü fen bilimleri, %52 si ise sağlık bilimlerinde okuyan öğrencilerdir. Yapmak zorunda olunan işlerden arta kalan zamandır şeklindeki yaklaşım sosyal bilimler öğrencilerinde %70,6 kabul görürken bu oran sağlık bilimlerinde %52 ye düşmüştür. İstendiği zaman kullanılan zamandır şeklindeki yaklaşım ise sosyal bilimlerde %11,7 kabul görürken sağlık bilimlerinde bu oran % 25,5 e çıkmıştır. Fen bilimlerinde okuyan öğrenciler, diğer bölümlere oranla daha yüksek bir seviyede boş zamanı, yeme içme ve uyku gibi fizyolojik ihtiyaçların dışında kalan zaman olarak nitelendirmiştir.

Tablo 10. Okuduğu Bölüm Değişkenine Göre Boş Zamanlarını Bedensel Faaliyetlere Ayırma Oranlarının Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Hiç ayıramıyo- rum.	Çok azını ayırı- yorum.	Yarıasını ayırıyo- rum.	Yarıdan çoğunu ayıyorum.	Hepsini ayırıyo- rum.	Satır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Sosyal Bilimler	1,00	193	358	48	13	3	615
		31,4	58,2	7,8	2,1	,5	65,7
Fen Bilimleri	2,00	50	146	21	5	1	223
		22,4	65,5	9,4	2,2	,4	23,8
Sağlık Bilimleri	3,00	44	45	6	3		98
		44,9	45,9	6,1	3,1		10,5
	Kolon	287	549	75	21	4	936
	Toplam	30,7	58,7	8,0	2,2	,4	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	17,848	8	,022
Likelihood Ratio	18,094	8	,020
Mantel-Haenszel test for linear association	,412	1	,520

Öğrencilerin okudukları bölüm ile, boş zamanlarını bedensel faaliyetlere ayırmaları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Boş zamanlarını, bedensel etkinliklere hiç ayıramayan öğrencilerin başında, %44,9 ile sağlık bilimleri öğrencileri görülmektedir. Boş zamanlarının çok azını bedensel faaliyetlere ayıran öğrencilerden, %58,2 si sosyal bilimler, %65,5 i fen bilimleri ve %45,9 ile sağlık bilimleridir.

Tablo 11. Okuduğu Bölüm Değişkenine Göre “Size Göre Sporun Kişiyi Sağladığı En Önemli Fayda Nedir” Önermesi İçin Kikare Analizi

	Sayı Satr. %	Düzenli yaşam aracı.	İnsanlarla kaynaşma aracı.	Sorumluluk duygu- sunu geliştirme ara- cı.	Sıkıntılı ortamdan kurtulma aracı.	Diğer	Satr
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Sosyal Bilimler	1,00	181	130	17	202	75	605
		29,9	21,5	2,8	33,4	12,4	65,5
Fen Bilimleri	2,00	61	53	19	71	18	222
		27,5	23,9	8,6	32,0	8,1	24,0
Sağlık Bilimleri	3,00	26	19	3	33	16	97
		26,8	19,6	3,1	34,0	16,5	10,5
	Kolon	268	202	39	306	109	924
	Toplam	29,0	21,9	4,2	33,1	11,8	100,0

<u>Kaykare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	18,919	8	,015
Likelihood Ratio	17,157	8	,028
Mantel-Haenszel test for linear association	,296	1	,585

Değişkenler arasında anlamlı bir ilişki vardır. Sıkıntılı ortamdan kurtulma, aracı olarak görme oranı bütün bölümlerde hemen hemen aynıdır. Bunun yanında sosyal bilimler %21,5, fen bilimleri %23,9, sağlık bilimleri ise %19,6 oranında insanlarla kaynaşma aracı olarak görmüştür. Sporun düzenli yaşama aracı olarak görülmesi bütün bölümlerce aşağı yukarı aynı oranda yakın çıkmıştır

Medeni durum ile günlük boş zamana sahip olma arasında anlamlı bir ilişki vardır. Tabloda görüldüğü gibi, bekar olanların evli olanlara göre daha fazla boş zamanlarının olduğu ortaya çıkmıştır. Bu, bireylerin ailevi sorumluluklarının bir kısıtlaması olsa gerek.

Tablo 12. Medeni Durum İle Günlük Boş Zaman Süresi Arasındaki İlişkinin Kikare Analizi

	Sayı Satur %	1-2 Saat	3-4 Saat	5-6 Saat	7 Saat ve üstü	Satur
		1,00	2,00	3,00	4,00	Toplam
Evli	1,00	17	9	6	3	35
		48,6	25,7	17,1	8,6	3,7
Bekar	2,00	230	416	202	55	903
		25,5	46,1	22,4	6,1	96,3
	Kolon	247	425	208	58	938
	Toplam	26,3	45,3	22,2	6,2	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	10,659	3	,013
Likelihood Ratio	9,890	3	,019
Mantel-Haenszel test for linear association	2,532	1	,111

Tablo 13. Cinsiyet Değişkenine Göre Günlük Boş Zaman Süresi Arasındaki İlişki İçin Kikare Analizi

	Sayı Satur %	1-2 Saat	3-4 Saat	5-6 Saat	7 Saat ve üstü	Satur
		1,00	2,00	3,00	4,00	Toplam
Erkek	1,00	147	251	136	45	579
		25,4	43,4	23,5	7,8	61,7
Bayan	2,00	100	174	73	13	360
		27,8	48,3	20,3	3,6	38,3
	Kolon	247	425	209	58	939
	Toplam	26,3	45,3	22,3	6,2	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	8,949	3	,029
Likelihood Ratio	9,446	3	,023
Mantel-Haenszel test for linear association	5,921	1	,014

Cinsiyet ile günlük boş zaman süreleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. 1-4 saat arası günlük boş zaman sürelerine sahip olma oranlarında, bayanlar çoğunlukta iken 5 saat ve üstü günlük boş zamana sahip oluştta ise erkeklerin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Cinsiyet Değişkenine Göre “İstedığınız Boş Zaman Etkinliğini Gerçekleştirebilmek İçin Zamanınız Yeterlimi” Önermesi İçin Kikare Analizi

	Sayı Satur %	Evet	Hayır	Kısmen	Satur
		1,00	2,00	3,00	Toplam
Erkek	1,00	188	184	210	582
		32,3	31,6	36,1	61,8
Bayan	2,00	81	128	151	360
		22,5	35,6	41,9	38,2
	Kolon	269	312	361	942
	Toplam	28,6	33,1	38,3	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	10,521	2	,005
Likelihood Ratio	10,739	2	,004
Mantel-Haenszel test for Linear association	8,269	1	,004

Örnek bireylerin istediğiniz etkinliği gerçekleştirmek için, zamanınız yeterlimi? Şeklindeki önermeye bayan öğrenciler erkek öğrencilerden düşük oranda evet cevabı vermişlerdir. Erkek öğrencilerin bayanlara oranla, istedikleri etkinlikleri gerçekleştirebildiklerini görmekteyiz. Kısmen istediği etkinliği gerçekleştirme konusunda bayanların daha yüksek oranda olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Cinsiyet Değişkeni İle Boş Zaman Etkinliğine Katılma Amacı Arasındaki İlişkinin Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Arkadaşlarıyla birlikte olma.	Eğitici ve yararlı buluyorum.	Bilgi ve kültürüm geliştiriyor.	Sağlığım açısından faydalı.	Sıkıntılıdan kurtu- luyorum.	Mutlu oluyorum.	Diğer	Satır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	6,00	7,00	Toplam
Erkek	1,00	90	76	166	26	150	42	25	575
		15,7	13,2	28,9	4,5	26,1	7,3	4,3	61,8
Bayan	2,00	38	79	101	19	86	23	10	356
		10,7	22,2	28,4	5,3	24,2	6,5	2,8	38,2
	Kolon	128	155	267	45	236	65	35	931
	Toplam	13,7	16,6	28,7	4,8	25,3	7,0	3,8	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	16,851	6	,009
Likelihood Ratio	16,734	6	,010
Mantel-Haenszel test for linear association	,911	1	,339

Boş zaman etkinliklerine katılma amaçlarında, erkekler ile bayanlar, bilgi ve kültür artırıcı bir faaliyet olduğu düşüncesinde birleşirken, boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin, arkadaşlarla birlikte olma düşüncesinin erkeklerde, eğitici ve yararlı olduğu düşüncesinin ise bayanlarda yüksek oranda kabul gördüğü görülmektedir. Boş zaman faaliyetinin, sıkıntılı ortamdaki kurtulma düşüncesinde, hemen hemen her iki cinsiyette ortak düşüncüyü paylaşmaktadır.

Tablo 16. Cinsiyet Değişkeni ile Sporun Algılama Biçimi Arasındaki İlişkinin Kikare Analizi

	Sayı Sadır %	Boş zamanları değerlendirme aracı	Sağlıklı yaşa- ma aracı.	Bedensel ve zihinsel geli- şim aracı.	Sosyal statü aracı.	Diğer.	Sadır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Erkek	1,00	74	163	298	11	33	579
		12,8	28,2	51,5	1,9	5,7	61,8
Bayan	2,00	23	122	199	4	10	358
		6,4	34,1	55,6	1,1	2,8	38,2
	Kolon	97	285	497	15	43	937
	Toplam	10,4	30,4	53,0	1,6	4,6	100,0

Kaykare	Değer	SD	Anlamlılık
Pearson	16,812	4	,002
Likelihood Ratio	17,728	4	,001
Mantel-Haenszel test for linear association	,001	1	,973

Cinsiyet değişkeni ile sporun algılama arasında bir ilişkinin olduğu görülüyor. Sporun bir boş zaman değerlendirme faaliyeti olduğu düşüncesi erkek öğrenciler tarafından yüksek oranda kabul edilirken, sporun sağlıklı yaşama aracı olduğu düşüncesi yüksek ise bayan öğrenciler tarafından daha çok kabul görmüştür. Spor'un bedensel ve zihinsel gelişim aracı olarak kabul edilmesi düşüncesi hem erkeklerde hem de bayanlarda yüksek oranda kabul edilmektedir.

Tablo 17. Cinsiyet Değişkenine Göre “Boş Zamanlarınızın Ne Kadarını Bedensel Faaliyetlere Ayırıyorsunuz” Önermesi İçin Kikare Analizi

	Sayı Sadır %	Hiç ayırımıyo- rum.	Çok azını ayı- rıyorum.	Yarısını ayı- rıyorum.	Yarıdan ço- ğunu ayırımıyo- rum.	Hepsini.	Sadır
		1,00	2,00	3,00	4,00	5,00	Toplam
Erkek	1,00	115	383	61	18	3	580
		19,8	66,0	10,5	3,1	,5	61,7
Bayan	2,00	172	169	15	3	1	360
		47,8	46,9	4,2	,8	,3	38,3
	Kolon	287	552	76	21	4	940
	Toplam	30,5	58,7	8,1	2,2	,4	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	87,123	4	,000
Likelihood Ratio	87,392	4	,000
Mantel-Haenszel test for linear association	71,459	1	,000

Ankete katılan öğrencilerin çoğu boş zamanlarının çok azını bedensel etkinliklere ayırdıkları ve bu oranın erkeklerde daha yüksek olduğu görülmüştür. Bayanlar büyük bir oranda, boş zamanlarını bedensel etkinliklere ayıramamaktadır. Genel olarak erkekler bayanlara göre bedensel etkinliklere daha çok zaman ayırmaktadır. Bu, bayanların spor yapma oranlarının ülkemizde çok düşük seviyelerde olmasından kaynaklanıyor olabilir.

Tablo 18. Cinsiyet Değişkeni İle Kışın Hafta Sonu Düzenlenecek Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Arasında Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Sabah	Öğleden sonra	Akşam	Satır
		1,00	2,00	3,00	Toplam
Erkek	1,00	44	260	105	409
		10,8	63,6	25,7	61,8
Bayan	2,00	68	152	33	253
		26,9	58,1	13,0	38,2
	Kolon	112	412	138	662
	Toplam	16,9	62,3	20,8	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	37,962	3	,000
Likelihood Ratio	38,204	3	,000
Mantel-Haenszel test for linear association	34,956	1	,000

Kız ve erkek öğrenciler, boş zaman etkinliklerinin kışın hafta sonu öğleden sonra düzenlendiği takdirde büyük bir oranda katılabileceklerini belirtmişlerdir. Sabah düzenlenecek etkinliklere, bayanlar erkeklerden daha yüksek oranda katılma eğilimi göstermişlerdir.

Tablo 19. Cinsiyet Değişkeni İle Kışın Hafta İçi Düzenlenecek Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Arasında Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Sabah	Öğleden sonra.	Akşam	Satır
		1,00	2,00	3,00	Toplam
Erkek	1,00	23	121	202	346
		6,6	35,0	58,4	67,1
Bayan	2,00	22	64	84	170
		12,9	37,6	49,4	32,9
	Kolon	45	185	286	516
	Toplam	8,7	35,9	55,4	100,0

Kaykare	Değer	SD	Anlamlılık
Pearson	7,060	2	,029
Likelihood Ratio	6,790	2	,033
Mantel-Haenszel test for linear association	6,261	1	,012

Kız ve erkek öğrenciler, boş zaman etkinliklerinin kışın hafta içi öğleden sonra düzenlenmesi halinde, büyük bir oranda katılabileceklerini belirtirken, kız öğrenciler sabah düzenlenecek etkinliklere erkeklerden daha çok katılmak istedikleri görülmektedir.

Tablo 20. Cinsiyet Değişkeni İle Yaz Hafta Sonu Düzenlenecek Boş Zaman Faaliyetlerine Katılma Arasında Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Sabah	Öğleden sonra.	Akşam	Satır
		1,00	2,00	3,00	Toplam
Erkek	1,00	88	193	163	444
		19,8	43,4	36,7	66,2
Bayan	2,00	80	113	34	227
		35,2	49,8	15,0	33,8
	Kolon	168	306	197	671
	Toplam	25,0	45,6	29,3	100,0

Kaykare	Değer	SD	Anlamlılık
Pearson	40,492	4	,000
Likelihood Ratio	43,262	4	,000
Mantel-Haenszel test for linear association	37,520	1	,000

Ankete katılan kız ve erkek öğrenciler yazın hafta sonu öğleden sonra ve akşam düzenlenebilecek boş zaman etkinliklerine yüksek oranda katılabileceklerini belirtmişlerdir. Bu etkinliklerin sabah düzenlenmesi durumunda, bayan öğrencilerin erkeklere oranla daha çok katılmak istedikleri görülmektedir.

Tablo 21. Cinsiyet Değişkeni İle Boş Zamanlarda Aktif Katılım Gerektiren Spor Yapma Arasındaki İlişkinin Kikare Analizi

	Sayı Satır %	Evet	Hayır	Satır
		1,00	2,00	Toplam
Erkek	1,00	164	418	582
		28,2	71,8	61,7
Bayan	2,00	32	329	361
		8,9	91,1	38,3
	Kolon	196	747	943
	Toplam	20,8	79,2	100,0

<u>Kavkare</u>	<u>Değer</u>	<u>SD</u>	<u>Anlamlılık</u>
Pearson	50,481	1	,000
Continuity Correction	49,314	1	,000
Likelihood Ratio	55,606	1	,000
Mantel-Haenszel test for linear association	50,427	1	,000

Yapılan araştırmada erkek öğrencilerin boş zamanlarını aktif katılım gerektiren, spor yaparak değerlendirme oranları bayan öğrencilere oranla daha yüksek seviyede olduğu ortaya çıkmıştır. Bu durumun ülkemizde bayanların spor yapma oranları ile alakalı olduğu düşünülebilir.

TARTIŞMA

Anketimizde 16.soruyu sormamızdaki amaç, üniversite öğrencilerinin gelir düzeyleri ile günlük boş zaman süreleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, 16.sorudaki bağımlı değişken arasında bir karşılaştırma yapmak içindir.

Üniversite öğrencilerinin hangi gelir düzeyine sahip olursa olsun, günlük boş zaman sürelerinin 3-4 saatte yoğunlaştığı görülmektedir. Gelir düzeyi düşükçe 4 saat ve altı boş zaman süresi düşmekte, gelir düzeyi yükseldikçe ise bu boş zamana sahip olma oranı da yükselmektedir. Gelir düzeyiyle spor anlayışı arasındaki ilişkiye baktığımızda, gelir düzeyi yükseldikçe sporun sosyal statü kazandırıcı bir araç olarak algılanma oranı da artış gös-

termektedir. Bütün gelir gurupları sporun faydalı olduğu noktasında birleşmektedirler. Orta ve iyi gelir düzeyine sahip bireyler boş zamanı daha çok yapmak zorunda olunan işlerden arta kalan zaman şeklinde algılarken çok iyi gelir düzeyine sahip bireyler kişinin istediği an kullanabileceği zaman şeklinde bir yaklaşım göstermektedirler. Buna rağmen genel olarak gelir düzeyiyle boş zamanı algılama şekli arasında büyük farklılıklar bulunmamaktadır diyebiliriz.

Gelir düzeyiyle boş zamanlarda sinema ve tiyatroya gitme oranları karşılaştırıldığında aralarında buna bağlı olarak doğru bir orantı olduğu görülmektedir. Dolayısıyla gelir düzeyi arttıkça sinema ve tiyatroya gitme oranı da artmaktadır. Gelir düzeyi ile aktif katılım gerektiren spor yapma arasındaki ilişkiyi incelediğimizde, çok iyi gelir düzeyine sahip bireylerin bu faaliyeti daha çok gerçekleştirdiğini görmekteyiz. Bu ekonomik rahatlığın sağladığı bir avantaj olsa gerek. Gelir düzeyi ile pasif bir boş zaman değerlendirme şekli olan müzik dinleme arasındaki ilişkiyi incelediğimiz zaman, gelir düzeyi arttıkça müzik dinleme oranının da arttığını görürüz. Boş zamanlarda müzik dinleme oranlarının yüksek oranda gelir seviyeleriyle paralellik göstermesi, aynı oranların aktif katılım gerektiren spor yapma konusunda görülmemesi pasif rekreatif eğilimin tercih edildiğini göstermektedir. Gelir seviyesi ile boş zamanlarında birahane gibi yerleri tercih etme arasında az da olsa bir ilgi olduğu söylenebilir. Özellikle çok iyi gelir seviyesine sahip bireylerin bu faaliyeti seçmesi düşündürücüdür.

Anketimizde bulunan 17.soru ile 1.sorunun karşılaştırılması yapılmıştır. Bunda da amaç, bölümlerin günlük boş zaman sürelerini tespit etmektir. Bütün bölümlerin %45,3 ü günlük boş zaman sürelerinin 3-4 saatte yoğunlaştığını göstermiştir. 7 saat ve üstü boş zamana sahip oluştta sağlık bilimleri öğrencileri çoğunluktadır.

Öğrencilerin bölümlere göre istedikleri etkinlikleri gerçekleştirmek için zamanlarının yeterli olup olmadığı sorulduğunda ise genel olarak 3-4 saatte odaklaşan zamanın yetersiz olduğu görülmektedir. Zira bütün bölümler istedikleri etkinliği gerçekleştirmek için zamanlarının yeterli olmadığını belirtmektedir.

Okudukları bölümler ile boş zaman etkinliğine katılma amacı arasında belirli bir ilişki bulunmaktadır. Sağlık bilimlerinde okuyan öğrenciler faaliyete katılmanın sağlık açısından faydalı olduğunu düşünmektedir. Bu faaliyete katılma ile insanın bilgi ve kültürünün artacağı, sıkıntılardan kurtulacağı ortak görüş olarak ortaya çıkmıştır. Bölümlerin boş zaman değerlendirme konusunda kimden etkilendikleri araştırıldığında, arkadaşlarla birlikte olma duygusunun sosyal bilimlerde yüksek oranda istendiği görülmektedir.

Boş zaman değerlendirme konusunda sağlık bilimleri öğrencileri televizyondan yüksek oranda etkilendiklerini belirtmişlerdir.

Bölüm değişkenine göre sporun algılanış biçimini incelediğimizde, bedensel gelişim, zihinsel gelişim ve sağlık açısından yararlı olduğu görüşünün kabul edildiği görülmektedir. Bu düşünce sporun yaygınlaşması açısından olumlu bir gelişmedir. Ayrıca boş zamanların değerlendirilmesi olarak spor, sosyal ve sağlık bilimleri öğrencileri tarafından daha çok savunulmuştur. Boş zamanın yapmak zorunda olunan işlerden arta kalan zaman olduğu düşüncesinde bütün öğrenciler hemfikirdir. Boş zamanın fizyolojik ihtiyaçlardan arta kalan zaman olduğu düşüncesi fen bilimlerinde okuyan öğrenciler tarafından daha çok savunulmaktadır.

Bölgümlere göre boş zamanların bedensel faaliyetlere ayrılma oranları bütün bölümlerde oldukça düşüktür. Dolayısıyla aktif katılım ile boş zamanları değerlendirme anlayışı gelişmemiştir. Bu sonuç pasif ve olumsuz yöndeki rekreatif eğilimlerin artışına zemin hazırlamaktadır. Bedensel faaliyetlerin yaygınlaştırılmaya çalışıldığı günümüzde, bedensel katılımın azlığı üzüntü vericidir.

Boş zaman faaliyetlerinde pasif katılım olarak nitelediğimiz kitap-gazete okuma, sinema ve tiyatroya gitme faaliyetlerinin bütün bölümlerde aktif katılım gerektiren boş zaman faaliyetlerinden çok daha fazla oranda ilgi gördüğü ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar ankete katılan örnek bireylerin pasif faaliyetleri tercih ettiklerini göstermektedir.

Örnek bireylerin medeni durumları ile günlük boş zaman süreleri arasındaki ilişkiyi karşılaştırdığımızda, evli öğrencilerin bekar öğrencilere oranla daha az günlük boş zamana sahip oldukları görülür. Bu durum evli öğrencilerin ailevi sorumluluklarından kaynaklanmaktadır diyebiliriz. Medeni durum ile boş zaman anlayışı incelendiğinde her iki gurup ta yapmak zorunda olunan işlerden arta kalan zamandır fikrinde birleşmiştir. Ancak, fizyolojik ihtiyaçlar dışında kalan zamandır düşüncesi evli öğrencilerde, kişinin istediği an kullanabileceği zamandır düşüncesi ise bekar öğrencilerde ağırlık kazanmaktadır.

Ankete katılan bayan ve erkek öğrencilerin günlük boş zamana sahip oluş oranları aynı olmasına rağmen, bayan öğrenciler istedikleri etkinliğin gerçekleştirilmesi için zamanlarının yeterli olmadığını belirtirken, erkek öğrenciler bu konuda biraz daha iyi durumdadır. Aynı zaman dilimine sahip olmalarına rağmen istenilen etkinliğin gerçekleştirilmesinde bayanların oranının düşük oluşu etkinlik seçimindeki farklılığı ortaya koymaktadır. Boş zaman etkinliğine katılmanın kişiye çeşitli faydalar sağlayacağı düşüncesin-

de aynı görüş paylaşılırken, bu etkinliklere katılmanın eğitici ve faydalı olduğu düşüncesinin bayan öğrencilerde ağırlık kazandığı görülmektedir.

Sporun sağlıklı yaşama ve hem bedensel hem de zihinsel gelişim aracı olarak görülmesi bayan öğrenciler tarafından yüksek oranda kabul görünürken, boş zamanları değerlendirme aracı olarak erkek öğrenciler tarafından daha çok benimsenmektedir. Bu, erkek öğrencilerin boş zamanlarında sportif faaliyetleri tercih etmelerinin bir sonucudur. Her iki gurup da boş zamanlarını büyük oranda bedensel faaliyetlere ayıramadıklarını belirtmişlerdir. Ancak bu oranın bayanlarda daha yüksek düzeyde olması ülkemizde sportif faaliyetlere bayanların katılımının düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Boş zamanların bedensel faaliyetlere ayrılma oranlarının çok düşük seviyelerde olması araştırılması gereken bir konudur.

Cinsiyet değişkenine bağlı olarak sporun kişiye sağladığı fayda düşüncesinde, sporun sorumluluk duygusunu geliştirdiği, insanlar arası kaynaşmayı sağladığı, düzenli yaşama ve sıkıntıdan kurtulma aracı olduğu ortak görüşü benimsenmiştir.

Yaz ve kış mevsimlerinde hafta içi ve hafta sonu düzenlenebilecek boş zaman etkinliklerine bayan ve erkek öğrenciler genellikle öğleden sonra ve akşamları katılabileceklerini belirtmişlerdir. Bu etkinliklerin sabah düzenlenmesi durumunda bayan öğrencilerin daha fazla katılım gösterecekleri sonucu ortaya çıkmıştır.

Cinsiyet ile boş zamanlarda kitap-gazete okuma arasındaki ilişkiyi incelediğimizde, bu konuda bayanların fazla olduğu görülmüştür. Buna karşılık aktif katılım gerektiren spor yapma konusunda ise erkeklerin fazlalığı göze çarpmaktadır. Bu durum ülkemizdeki bayanların spor yapma oranları ile paralellik gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Boş zamanlarda pasif türdeki etkinliklerin gerçekleştirilmesinde bayanların katılım çokluğunu görmekteyiz. Bireylerin boş zamanlarını değerlendirme anlayışına gelir düzeyleri ile cinsiyet durumları büyük ölçüde etki etmektedir. Gelir düzeyi iyi olan bireylerin boş zaman değerlendirme konusunda avantajlı olacakları açıktır.

SONUÇ

Yapılan araştırmada elde edilen bulgular boş zaman anlayış ve alışkanlığına bir takım faktörlerin etki ettiğini göstermektedir.

Türkiye hızla gelişen ve sanayileşen bir ülkedir. Bu gelişme ve sanayileşme ile birlikte insanların boş zamanları artmıştır. Boş zaman artışı ülkelerin gelişmişliği ile doğru orantılı olduğu gibi, bireylerin gelir düzeyleri, eğitim düzeyleriyle de doğru orantılıdır. Sahip olunan boş zamanların olumlu bir şekilde değerlendirilmesi için rekreasyon anlayışının kazanılması gerekmektedir.

Üniversitede okuyan, gelir getirici bir işte çalışmayan öğrencilerin belirli oranda boş zamana sahip olduğu gözlenmiştir. Buna karşılık zamanlarını tam anlamıyla verimli kullanamadıkları ortaya çıkmıştır. Bu boş zaman değerlendirme bilincinin eksikliğinden kaynaklanmaktadır.

Yapılan araştırmada boş zamana sahip oluşun büyük ölçüde gerçekleştiği halde, bu boş zamanın nasıl değerlendirileceği konusunda eksiklik olduğu göze çarpmaktadır. Dolayısıyla tek başına boş zamanın var oluşu pek bir anlam ifade etmemektedir. Kişilerin bu boş zamanda neler yapacağını bilmesi, zaman planlamasını gerçekleştirmeleriyle olacaktır. Zaman planlaması bilincinin verilmesi bu açıdan önem taşımaktadır.

Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmeleri bu anlamda kendilerine sağlanacak imkanlarla doğru orantılıdır. Okullarda bu alanda iyileştirmeler yapılması gereği gelecek açısından kaçınılmazdır. Yapılan araştırma üniversite öğrencilerinin bu alandaki çalışmalarını oldukça yetersiz bulduklarını göstermiştir.

Çalışma saatlerinin gittikçe azaldığı, boş zamanın arttığı bir çağda rekreasyon bilinci iyice önem kazanmaktadır. Nüfusun hızla arttığı günümüzde rekreasyon eğitimcileri, rekreasyon çeşitliliği buna paralel olarak artmak durumundadır. Bunun için bu etkinliklerin gerçekleştirileceği alanlara ihtiyaç da giderek artmaktadır. Bu düşünceden hareketle; ülke gençliğinin zaman planlaması ve rekreasyon bilincine sahip olması açısından okullara büyük görevler düşmektedir.

Netice itibarı ile yapılan araştırma, üniversitelerde boş zaman eğitime gereken önemin verilmediğini ortaya koymaktadır. Bu da boş zaman eğitimi konusunda anlayış gecikmesinden kaynaklanmaktadır. Gençlerimize bilgi aktarmanın yanında kişilik gelişmeleri için gereken aktiviteleri de vermek gerekmektedir. Bu konuda Yüksek Öğrenim Kurumunun sorumluluk

üstlenerek kurumlar arası bir işbirliği yapması ülkemiz geleceği açısından önem taşımaktadır.

Üniversite kampüslerinde ise, rekreasyon faaliyetleri için alanlar düzenlenmeli ve amaca uygun çalışma yapılması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- 1- TEZCAN Mahmut, Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi, Atilla Kitapevi, Ankara 1994, s: 1.
- 2- KARAKÜÇÜK Suat, Rekreasyon, Seren Ofset, Ankara 1997, s: 2.
- 3- ADAIR John, Etkili zaman Yönetimi, Babıali Kültür Yayıncılığı, İstanbul 2003, s: 25.
- 4- TERZİOĞLU, E. Ahmet, "Türk Folkloru İçinde Halk Oyunları Oynayanların Psiko-Sosyal Özellikleri ve Oyunların Şahsiyet Gelişimine Etkisi" İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 1992, s.5.
- 5- TERZİOĞLU, E. Ahmet, "Halk Oyunlarının Eğitimde Rolü" Türk Halk Oyunları Öğretiminde Karşılaşılan Problemler Sempozyumu Bildirileri", Ankara, 1991, s.43.

ANKET FORMU

Sevgili Öğrencimiz;
Sizlerin boş zamanları değerlendirme anlayış ve alışkanlığınız üzerine yaptığımız bir araştırma için değerli görüşlerinize ve önerilerinize ihtiyaç duyulmaktadır. Samimi ve içten cevaplarınız için teşekkür ederiz.

Saygılarımla
Arş. Gör. Mehmet YAZICI

(Boş zaman: Bireyin hem kendisi hem de başkaları için bütün zorluklardan ya da bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteğiyle seçeceği bir etkinlikle uğraşacağı zamandır.)

-
- 1- Günlük boş zaman süreniz?
- 1-2 saat
 - 3-4 saat
 - 5-6 saat
 - 7 saat ve daha fazla
- 2- İstedığınız etkinliği gerçekleştirmek için zamanınız yeterli mi?
- Evet
 - Hayır
 - Kısmen
- 3- Boş zaman etkinliğine katılma amacınız nedir?
- Arkadaşlarla birlikte olma
 - Eğitici ve yararlı buluyorum
 - Bilgi ve kültürümü artırma imkanı buluyorum
 - Sağlığım açısından yararlı buluyorum
 - Sıkıntıdan kurtulma imkanı buluyorum
 - Mutlu oluyorum
 - Diğer (Açıklayınız)
-
- 4- Boş zamanlarınızı değerlendirmede kimden etkileniyorsunuz?
- Arkadaşlarımdan
 - Toplumdan
 - TV' den
 - Ailemden
 - Diğer (Açıklayınız)
-
- 5- Size göre spor nedir?
- Boş zaman değerlendirme aracı
 - Sağlıklı yaşama aracı
 - Bedensel ve zihinsel gelişim aracı
 - Sosyal statü kazandırıcı ve gelir getirici bir araç
 - Diğer (Açıklayınız)
-

6- Size göre boş zaman nedir?

- Ders saatleri dışında kalan zaman
 - Yapmak zorunda olduğum işlerimden artakalan zaman
 - Kişinin istediği an kullanabileceği zaman
 - Yeme – içme , uyku ve işten artakalan zaman
 - Diğer (Açıklayınız)
-

7- Kendinize gelir getirmek için çalıştığınız bir işiniz var mı?

- Evet
- Hayır

8- Ailenizin boş zamanınızı değerlendirme konusunda size karşı tutumu nedir?

- Demokratik
 - Otoriter
 - İlgisiz
 - Koruyucu
 - Diğer (Açıklayınız)
-

9- Bölümünüzün sosyal faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

- Hiç yeterli değil
- Az
- Orta
- İyi
- Çok iyi

10- Okulunuzun mevcut sosyal ve sportif tesislerini kullanabilme imkanlarınız ne kadar?

- Hiç kullanmıyorum
- Çok kısıtlı kullanıyorum
- Kullanabiliyorum
- Her an kullanabiliyorum

11- Boş zamanlarınızın ne kadarını bedensel etkinliklere ayırıyorsunuz?

- Hiç ayıramıyorum
- Çok azını ayırıyorum
- Yarisını
- Yarıdan çoğunu
- Hepsini

12- Size göre sporun kişiye sağladığı en önemli katkı nedir?

- Düzenli yaşam sürmemi sağlar
- İnsanlarla kaynaşmayı ve diyalog kurmayı sağlar
- Sorumluluk duygusunu geliştirir
- Sıkıntılı ortamdaki ayrılıp serbest ortam sağlar
- Diğer (Açıklayınız)

13- Okulunuzdaki boş zaman etkinlikleri ne zaman düzenlenirse daha fazla katılmanız mümkün olur?

<u>KIS</u>		<u>YAZ</u>	
<u>A Hafta Sonu</u>		<u>A Hafta Sonu</u>	
☐ Sabah	☐ Öğleden sonra	☐ Sabah	☐ Öğleden sonra
☐ Akşam		☐ Akşam	
<u>A Hafta İçi</u>		<u>A Hafta İçi</u>	
☐ Sabah	☐ Öğleden sonra	☐ Sabah	☐ Öğleden sonra
☐ Akşam		☐ Akşam	

14- Öğreniminize devam ederken nerede kalıyorsunuz?

- Kredi ve Yurtlar Kurumu'nda
- Özel bir yurttaki
- Arkadaşlarla kiralık bir evde
- Ailemin yanında
- Otelde, pansiyonda
- Diğer (Açıklayınız)

15- Boş zamanlarınızda aşağıdaki etkinliklerden hangisini yaparsınız? (Numara sırasıyla Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

- Sinema ve tiyatroya giderim
- Kitap ve gazete okurum
- Aktif katılım gerektiren spor yaparım
- Sosyal ve toplumsal faaliyetlerle uğraşırım
- İlmî ve kültürel faaliyetlere katılırım
- Beceri gerektiren el işleri ve sanatla uğraşırım
- Müzik dinlerim
- Çarşı, Pazar, fuar, park gibi gezintilere çıkarım
- Bir müzik aleti çalarım, solo, koro, orkestraya katılırım
- Arkadaş ziyaretlerine giderim
- Spor yarışmalarını izlerim (tesislerden)
- TV izlerim
- Kahvehaneye giderim
- Belirli bir şeyle uğraşmam
- Birahane gibi yerlere giderim
- Kantinde sohbet ederim

16- Gelir düzeyiniz aşağıdakilerden hangisine uymaktadır?

- Zayıf
- Orta
- İyi
- Çok iyi

17- Okuduğunuz bölüm?

- Sosyal Bilimler ile ilgili (Eğitim, Hukuk vb.)
- Fen Bilimleri ile ilgili (Fizik, Kimya, Mühendislik vb.)
- Sağlık Bilimleri ile ilgili (Tıp vb.)

18-Ailenizin ikamet yeri?

- Kırsal
- Kentsel

19- Babanızın öğrenim durumu?

- Okur yazar değil
- İlkokul mezunu
- Ortaokul mezunu
- Lise mezunu
- Üniversite mezunu
- Lisans üstü (Mastr, Doktora)

20- Babanızın mesleği?

- Çiftçi
 - Memur
 - Serbest meslek
 - İşçi
 - Diğer (Açıklayınız)
-

21- Medeni durumunuz?

- Evli
- Bekar

22- Cinsiyetiniz?

- Erkek
- Bayan